

OBSERVAȚIILE FACULTĂȚII DE CHIMIE A UNIVERSITĂȚII DIN BUCUREȘTI

cu privire la propunerile de **Standarde minimale naționale necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice de conferențiar și profesor din învățământul superior, a atestatului de abilitare, precum și a diplomei de doctor – COMISIA CHIMIE**, elaborate de CNATDCU în temeiul prevederilor art. 156 alin. (1) lit. a) din Legea învățământului superior nr. 199/ 2023, cu modificările și completările ulterioare (propuse de CNATDCU):

supuse dezbaterii publice în perioada 6-22 martie 2024

1. Limitarea la articolele ISI publicate în ultimii 10 ani de carieră prevăzută de standardele minimale și obligatorii pentru domeniul CHIMIE funcționează într-o manieră retroactivă și deci chestionabilă din punctul de vedere al legalității. Deși probabil considerată de comisie prin analogie cu condițiile minimale de atribuire a granturilor naționale de cercetare, condiția este inadecvată pentru evaluarea activității unui cadru didactic universitar care urmărește prezentarea sa la un concurs de ocupare a unui post superior poziției în care acesta activează. Este normal ca pentru prezentarea la concurs să se ia în considerare întreaga activitate de cercetare științifică a potențialului candidat. Cum această condiție limitativă apare pentru prima dată în condițiile minimale CNATDCU, ar fi firesc ca ea să devină operantă după scurgerea perioadei de timp menționate (10 ani) pentru a nu fi suspectată de efectul de retroactivitate.

Acest model ce ia în considerare doar ultimii 10 ani de activitate, cunoscut sub denumirea de “tenure track” există în alte universități și reprezintă modul de titularizare din majoritatea universităților americane și din Canada, reprezentând calea de titularizare și promovare a unui profesor și securizarea locului sau de muncă academic. Este procesul prin care un asistent devine conferențiar și apoi profesor. Sistemul american anunță însă, la nivel de intrare, asistentului, posibilitățile de promovare prin “tenure track”. Sistemul național educațional din România nu a implementat încă un astfel de sistem bazat pe finanțare dedicată și organizare pe o durată de 10 ani, urmată de evaluare după aceeași perioadă de timp. Dacă o va face, atunci această nouă posibilitate de promovare trebuie anunțată de la intrarea în sistem a asistentului universitar și urmată de evaluarea după o perioadă de 10 ani. Așa cum modificările la bacalaureat se aplică doar de la generația aflată la momentul modificării în clasa a VIII-a! Cum nu este implementat modelul “tenure track” în sistemul național educațional, nu se poate aplica evaluarea doar pe ultimii 10 ani și analiza trebuie să cuprindă întreaga activitate a candidatului potențial.

Regula ultimei decade de activitate mai induce un efect discriminatoriu neașteptat: o aspirantă care este și mamă a doi/trei copii ar putea ajunge în situația, ca în urma celor două/trei concedii de maternitate, să excludă cel puțin patru/șase ani din cei zece evaluați!

2. Limitarea la perioada de 10 ani premergătoare concursului în ceea ce privește activitatea științifică a candidatului potențial este nefericită și sub aspectul particular al istoriei recente. Este cunoscut faptul că perioada 2019 - 2022 a fost afectată în mod profund de pandemia COVID. Productivitatea științifică în acest interval a fost semnificativ afectată din cauza limitărilor evidente privind activitățile efectuate în colectivitate (în cazul CHIMIEI, din nefericire, activitatea de cercetare în apartamentul propriu este profund limitată).

3. Este cunoscut faptul că Facultățile de Chimie din universitățile românești au probleme financiare semnificative. Deficitele bugetare sunt determinate de numărul limitat de studenți absorbiți în diversele cicluri de învățământ, din motive multiple care nu se doresc a fi detaliate aici. Din motivul deficitelor majore, scoaterea la concurs a posturilor didactice superioare (conferențiar și profesor) s- a realizat în manieră restrictivă. Multi candidați, din motive independente de realizările lor intrinseci, au trebuit să aștepte un concurs pe un post superior pe durata unor perioade mai mari de 10 ani. Faptul de a limita realizările lor științifice doar la ultimii 10 ani de activitate îi nedreptățește în mod evident.

4. O analiză minimală a producției științifice individuale arată că aceasta variază într-o manieră oarecum sinusoidală (unui an calendaristic foarte productiv din punct de vedere al publicațiilor îi va

urma în mod inevitabil un alt an calendaristic consecutiv mai sărac în realizări sau chiar fără realizări publicistice). În acest context limitarea la perioada premergătoare de 10 ani, poate favoriza sau defavoriza la nivel individual, în funcție de perioada (în sens matematic) a funcției sinusoidale asociată realizărilor științifice. În plus, ne vom găsi în situația paradoxală ca o persoană care îndeplinește condițiile minimale într-un an calendaristic să nu le mai îndeplinească în anul calendaristic imediat următor accesării poziției în cauză.

5. Contabilizarea citărilor doar pentru publicațiile ultimilor 10 ani este în egală măsură nejustificat restrictivă. Nu dorim a aduce în discuție faptul că citările nu se distribuie în mod uniform în raport cu diversele subdomenii ale CHIMIEI (de ex. o citare în domeniul Chimiei Analitice se obține mai greu decât una în domeniul Catalizei). Dar în mod evident este nevoie de o perioadă de 3-4 ani ca o publicație să devină considerată și deci să fie citată în consecință, mai ales în jurnale clasificate Q1/Q2 AIS. Deci ultimii 2-3 ani din decada considerată vor participa (indiferent de numărul publicațiilor realizate) într-o manieră mult mai puțin relevantă la ”zestrea” de citări asociată dosarului candidatului. În ultimă instanță, doar o perioadă de 5-7 ani va contribui consistent la numărul de citări în reviste Q1/Q2. În condițiile în care indicele scientometric AIS ia în considerare citările ultimilor 5 ani pentru un articol, doar publicațiile din perioada 5-10 ani se poate considera că au atins așa-numita ”maturitate” din punct de vedere al citărilor primite; cu cât sunt mai recente publicațiile valorificarea acestora din punct de vedere al citărilor primite tinde a se anula progresiv.

6. Se pune de asemenea întrebarea de ce ar trebui limitate citările în Q1/Q2 AIS la publicațiile asociate cavităților Q1/Q2 AIS? În ce măsură o publicație într-o revistă Q4 care are multiple citări în reviste Q1/Q2 nu pune în evidență vizibilitatea internațională a autorilor săi? Cred că dimpotrivă, citarea unei lucrări dintr-o revistă cotate modest în reviste cotate Q1/Q2 indică calitatea intrinsecă a lucrării și că aceste citări trebuie considerate. În contextul în care răspunsul la această întrebare ar fi acela că se ilustrează mai degrabă o situație teoretică, avertizăm că putem să oferim exemple concrete care să susțină alocuțiunile dubitative exprimate prezumtiv mai sus.

7. O altă inconsecvență poate fi observată privitor la numărul de publicații aducătoare de citări în Q1/Q2. În condițiile asociate postului de Conferențiar, sunt necesare 8 publicații, din care 5 în Q1/Q2 (și min. 2 în Q1). Precizarea ^{a)} se referă însă la 10 lucrări ce trebuie menționate ca aducătoare de citări în reviste Q1/Q2. La condițiile asociate postului de Profesor, sunt necesare 13 publicații în reviste Q1/Q2, dar la precizarea ^{a)} se face referire doar la 10 lucrări aducătoare de citări în Q1/Q2. Ce s-a dorit în fapt?

8. Care este rațiunea din care s-a renunțat la indicele Hirsch în evaluarea unui candidat? Dacă acest lucru se explică prin teama ca indicele Hirsch să nu fie amplificat (artificial) în urma unui număr deosebit de mare de autocitări, se poate interveni cu precizarea că indicele Hirsch se poate calcula și cu eliminarea autocităților. Un calcul simplu arată că un procent de autocitări situat în jurul valorii de 10% din numărul total de citări al unei persoane, conduce la un indice Hirsch care nu ia în considerare autocitățile redus ca valoare cu cel mult 2 unități.

9. Pozițiile de conferențiar și profesor universitar implică în egală măsură activitate didactică și de cercetare. Condițiile minimale pentru domeniul CHIMIE nu impun în nici un fel analiza activității didactice (direcționând-o eventual către condițiile suplimentare impuse la nivel de universitate), eliminându-se cărțile de specialitate sau capitolele publicate în edituri naționale sau internaționale, cursurile universitare, organizarea și coordonarea unor programe de studii, programe educaționale, etc. Desigur există și excepțiile în care candidatura unor somități recunoscute prin premii importante poate fi acceptată numai în baza activității de cercetare, dar excepțiile nu ar trebui să producă o regulă. Analiza întregii activități a candidatului trebuie să cuprindă cele două componente, didactică și de cercetare, care definesc de altfel cele două poziții din sistemul național educațional.

O notă care se dorește a fi subliniată: rod al luptei progresiste împotriva punctării cărților, nu mai există în librării nici o carte românească de chimie! Nici un tratat! E normal, totuși? Nu încetăm să

sperăm că tinerii pot fi atrași și de o carte frumos scrisă și copertată, pe care o văd, repetat, în librării, chiar așa cum sunt ele acum, jumătate ceainărie. Ca universitate, ar trebui să fim interesați și de investiția în partea didactică.

10. Declararea subdomeniilor de încadrare pe cvartile AIS este de asemenea una chestionabilă. Chimia are multiple domenii de graniță cu alte științe. Cercetarea în CHIMIE devine pe zi ce trece din ce în ce mai inter și multi-disciplinară. Nu este deci mai corect ca jurnalului în care se face publicarea să i se atribuie clasificarea AIS cea mai favorabilă, fără referirea la subdomeniile declarate de potențialul candidat? Această practică este actualmente în uz la raportarea/evaluarea instituțională periodică, și reprezintă în consecință o abordare rațională.

11. Autor principal înseamnă prim-autor sau autor de corespondență. Criteriile minime pentru conferențiar cer o cotă de 4 poziții ca prim autor și nici una de autor corespondent. Criteriul de abilitare presupune cota de 4 prim-autorate și de 7 ca autor de corespondență, fără să existe o motivare a alegerii acestor valori sau criterii. După cutumele generale, pozițiile de prim autor se acordă studenților sau doctoranzilor activi. Îndeobște, aceasta marchează și o poziție de execuție a directivelor autorului corespondent, ceilalți co-autori din listă fiind, ades, contribuabili cu diverse măsurători. Deci, unui conferențiar, care este totuși o poziție relativ înaltă, i se cere să fi fost doar un bun executant. Dacă în ultimii zece ani potențialul lector candidat la concurs nu s-a gândit să se pună primul pe listă, fiind totuși autor corespondent pentru suficient de multe alte publicații, reiese că nu îndeplinește standardul minimal.

Este dificil de înțeles de ce condițiile pentru postul de Conferențiar face referire doar la situația de prim autor, și nu la cea de autor principal. De ce un lector care are publicații în calitate de autor de corespondență nu poate contabiliza această situație, foarte onorabilă în fapt. Se mai poate ajunge la o situație paradoxală, în care, o persoană proaspăt promovată în poziție de conferențiar, în dorința de a se pregăti pe mai departe pentru un concurs de profesor (deci funcționând în calitate de autor de corespondență pentru publicațiile ulterioare promovării) să ajungă în situația de a nu mai satisface condițiile de conferențiar (luând în vedere dinamica perioadei de 10 ani pentru care se face evaluarea).

12. Condițiile pentru profesor mai ridică un punct de întrebare. Condiția ca un habilitat să participe la concursul pentru un post de profesor, pe lângă condițiile menționate în Tabelul 1, în conformitate cu punctul ^o, este aceea de a mai avea cel puțin un doctorand în stagiul. Ce se întâmplă în cazul unor habilitați care au 2-3 sau chiar 4 studenți doctoranzi care și-au finalizat stagiul și se găsesc în perioada legală de prelungire? Ne este teamă de standarde prea înalte ale conducătorilor care să atragă după sine prelungirea stagiului doctoral (în limitele prevăzute de lege)?

13. Evaluarea instituțională periodică pentru finanțarea suplimentară implică automat, ca prim parametru, gradul de îndeplinire a condițiilor minimale CNATDCU. Gradul de îndeplinire nu este evaluat în manieră multiparametru, ci în baza unui singur descriptor în fișierul de evaluare. Condițiile CNATDCU în uz la această dată suferă de aceeași deficiență, respectiv absența unui criteriu unic de îndeplinire/neîndeplinire a condițiilor. Chiar dacă se va dori păstrarea unei evaluări multiparametru, credem că ar fi necesar să se menționeze în mod explicit acel parametru esențial care să se constituie garantul îndeplinirii condițiilor CNATDCU în cazul raportărilor instituționale (până în prezent, acest parametru a fost, prin consens, considerat parametrul FIC din condițiile actuale).

14. În secțiunea de motivare a alegerii criteriilor minimale există un paragraf dedicat publicațiilor Open Access care este în dezacord total cu tendințele actuale din publicațiile academice orientate către un concept de open science. Formulări ca “multe reviste auto declarate Open Access” dovedesc stângăcii care nu ar trebui să existe într-o formulare a unei legi. Cum adică “autodeclarate open-acces”? Nu ține de politica jurnalului însuși să-și hotărască deschiderea? Trebuie ea acordată de organisme externe? De CNATDCU, bunăoară?

Cum nu ar trebui să existe și etichetări de tipul “Există, de asemenea, suspiciuni întemeiate că unele reviste Open Access cu taxă nu se bazează pe un proces riguros de evaluare a manuscriselor înainte de acceptare.”, dând ca exemplu prestigioase jurnale cu sistem “peer reviewed” și case editoriale,

care sunt departe de orice banuială (ACS, RCS și ACS Omega). Propoziții acestor reguli merg cam departe și grosier cu înfierarea.

După tirada anti-publicații Open Access, se decide limitarea numărului lor în lista articolelor supuse analizei la o tremie, fără a se argumenta fracția. În această discuție, factorii scientometrici ai jurnalului nu mai contează? Eliminăm din lista candidatului acele lucrări care fac mai vizibilă activitatea sa? Sau limităm dreptul la vizibilitate? Este dreptul fiecărui autor să aleagă modul de publicare.

Problema publicațiilor Open Access necesită o manieră de tratament unitară. Indiferent de opiniile pro sau contra privitor la subiectul în discuție, o anumită dihotomie este evidentă. Prezentele condiții limitează numărul publicațiilor Open Access care se contabilizează, ceea ce poate părea pentru unii o abordare pertinentă. Pe de altă parte însă, atât Universitatea din București cât și UEFISCDI, premiază articolele Open Access publicate în reviste situate în Q1/Q2. Abordarea este în mod evident una inconsistentă. Va trebui să se decidă dacă blamăm integral articolele Open Access sau le premiem (și în consecință, nu înțelegem de ce nu le-am contabiliza pe toate)! Este nemeritată menționarea revistelor Open Access din RCS și ACS, dar păstrarea unei tăceri (oarecum suspecte) referitoare la revistele MDPI.

Lucrurile pot fi clarificate: de ani buni se merge, nu doar în țara noastră, pe măsurări scientometrice precum factorul de impact, scorul de influență, numărul citărilor, etc. Creșterea numărului de jurnale a apărut și din cauza presiunii pentru publicare. Dacă jurnalul are un factor bun și lucrarea posedă un anume număr de citări, e lipsit de decență și ar reprezenta o manipulare arbitrară a regulilor în a presupune că autorii sunt proști și jurnalele corupte. Asemenea judecăți de valoare nu pot face obiectul unui proiect de lege, iar asemenea enunțuri, ajunse în acte publice, pot atrage acțiuni legale din partea corporațiilor respective. Să fim totuși atenți până unde mergem cu judecata pasională și evaluările colocoliale, de speța pauzei de cafea. Chiar s-ar putea să existe mai mulți autori buni decât legiuitorii CNADTCU sunt dispuși să creadă, în tezismul acesta inchiuzitorial.

Introducerea unor restricții privind publicarea “open access” cu sau fără plata unei taxe contravine Legii învățământului superior, nr. 199/2023, art. 216 alin. (4): “*Personalul didactic și de cercetare are dreptul de a publica studii, articole, volume sau opere de artă și de a candida la obținerea de granturi naționale și internaționale, fără restricții ale libertății academice.*”.

Mai mult, legea reglementează și în privința publicațiilor “open access”; în același art. 216 alin. (4): “*Instituțiile de învățământ superior pot acoperi, în baza unei metodologii proprii, parțial sau integral, costurile asociate publicării unor lucrări științifice, la edituri proprii sau alte edituri naționale sau internaționale, inclusiv a publicațiilor de tip „open access”* “. Se observă așadar că textul legii recunoaște dreptul de a publica “open access” cu plata unei taxe ca făcând parte din categoria libertăților academice, fără a restricționa printr-un sistem de cote.

Considerăm că membrii Comisiei de Chimie prin textul elaborat nu pot amenda sau modifica o normă superioară de tip lege organică, în consecință cota de maxim o treime articole “open access” cu taxă ce poate fi luată în considerare la evaluarea candidatului reprezintă o restricționare a libertății academice, în înțelesul legii 199/2023, atrăgând nulitate juridică a întregului set de standarde minimale naționale necesare și obligatorii propuse.

Plata unei taxe de publicare se poate efectua numai după ce articolul este acceptat, aceasta reprezentând contravaloarea publicării sub licență de tip Creative Commons ce impune din partea casei de editură amortizarea cheltuielilor proprii, incluzând costuri de prelucrare, gestionare recenzii, formatare, găzduire pe servere web, etc. ale articolului.

Fenomenul publicațiilor “open access” la edituri consacrate a apărut nu din dorința de a imita case de editură de calitate îndoielnică ci datorită “fenomenului post-SciHub” care, pe lângă afectarea intereselor financiare ale caselor de editură a produs un efect benefic, de răspândire mult mai largă a informației științifice care anterior era posibilă doar cu plata unei taxe pentru accesarea articolelor (<https://asistdl.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/asi.24636>) ceea ce s-a concretizat prin creșterea puternică a numărului de citări și implicit a factorilor de impact (<https://asistdl.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/asi.24636>).

În ciuda afirmației membrilor Comisie de Chimie: “*Pentru a preveni o inflație cu astfel de articole*

publicate în revistele ISI care condiționează publicarea de plata unei taxe...” tendința curentă este cea a “Transformative Journals” adică trecere graduală de la accesare a articolelor pe baza unei taxe de abonament la plata la publicare pentru “open access”, exemple notabile fiind:

Nature: https://www.nature.com/nature-portfolio/open-access;_ACS - 28 de jurnale printre care: *J. Am. Chem. Soc.*, *Acc. Chem. Res.*, *Anal. Chem.*, *Organometallics*, etc. : <https://acsopencscience.org/researchers/transformativ-journals/>

Este evident că această “inflație” de articole ISI “open access” are loc datorită strategiei de marketing a caselor de editură așadar împiedicarea acesteia nu este posibilă (decurgând similar fenomenului SciHub), în consecință nu poate fi imputată candidatului prin intermediul setului de standarde minimale naționale necesare și obligatorii.

Considerăm așadar că nici din punct de vedere științific nu poate fi susținută impunerea unei cote maxime privind publicațiile “open access” cu sau fără taxă de publicare.

15. Indicele scientometric AIS este prin definiție legat de citările pe o perioadă de 5 ani, deci nu are logică să fie folosit la data publicării, ci la data evaluării. Desigur în situațiile în care publicația a dispărut din sistem, se va folosi cea mai apropiată dată de cea a evaluării și se va menționa aceasta în reglementările asociate.

Suplimentar, împărțirea pe quartile este dezavantajoasă candidatului evaluat deoarece lărgimea intervalului valorilor AIS_i corespunzător Q1 este foarte mare între valoarea AIS a primei reviste și valoarea AIS a ultimei reviste din prima cuartilă și de asemenea extrem de mică între ultima valoare AIS din Q1 și prima valoare AIS din Q2 sau între Q2 și Q3.

De exemplu: subdomeniul “Chemistry, Physical” - 161 jurnale:

Q1 aparține intervalului AIS [1.454, 15.578]	lărgime interval: 14.124	$\Delta(Q1,Q2) = 0.001$
Q2 aparține intervalului AIS [0.592, 1.453]	lărgime interval: 0.861	$\Delta(Q2,Q3) = 0.005$
Q3 aparține intervalului AIS [0.355, 0.587]	lărgime interval: 0.232	$\Delta(Q3,Q4) = 0.001$
Q4 aparține intervalului AIS [0.066, 0.354]		

Motivarea enunțată: “În acest fel se vor atenua diferențele generate de valorile numerice AIS_i pentru diferite subdomenii, prevalând o evaluare calitativă în raport cu una preponderent cantitativă” considerăm că are tocmai efectul invers: în loc să aducă o adevărată recunoaștere efortului deosebit al candidatului de a fi reușit publicarea în jurnale foarte bine cotate din clasamentul Q1 (fapt demonstrabil prin valorile AIS_i) acestea se reduc toate la nivelul ultimului jurnal din cuartila Q1. Mai mult, datorită unei diferențe minore de valori AIS_i la limitele de demarcație Q1-Q2 dar mai ales Q2-Q3 candidatul este penalizat drastic pentru valori de ordinul miimilor $\Delta(Q_i,Q_j)$.

Pentru a putea aprecia cât mai corect munca și realizările celui evaluat, considerăm absolut necesară abordarea în care criteriile se bazează pe însumarea unor valori AIS_i corespunzătoare articolelor luate în calcul pentru evaluarea candidatului.

Mai mult, considerăm de asemenea necesară inclusiunea unor realizări ale candidatului materializate sub forma brevetelor internaționale sau a unor capitole de carte în cărți prezente în mai mult de 150 de biblioteci, așa cum a fost prevăzut în cadrul versiunii anterioare a standardelor minimale naționale propuse de către Comisia de Chimie. Inclusiunea capitolelor de carte în baza de evaluare nu poate fi exclusă în condițiile în care sunt acceptate articolele de tip “review” (Punctul “3. PRECIZĂRI”, paragraful 7).

16. Conform textului noii legi a Învățământului Superior, nr. 199/2023, art. 154, alin. (2) lit. b), denumirea “CNATDCU” se referă la “Comisia Națională de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare”, entitate diferită de cea existentă în prezent: “Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare”.

Diferențele între cele două entități constau nu doar în nume ci, în înțelesul legii, atât în atribuții - prin perspectiva domeniului în care pot reglementa (învățământ superior și/sau cercetare-dezvoltare)

cât și al componenței acestora (categoria profesională din care pot fi aleși membrii).

Conform noii legi, atribuțiile Comisiei Naționale de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, așa cum apar în legea 199/2023, art. 156, alin. (1) se referă numai la învățământul superior, fără sectorul de cercetare-dezvoltare. Pe cale de consecință, din componența noii entități, Comisia Națională de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare, nu mai pot face parte cercetători științifici (cf. legii 199/2023, art. 154, alin. (3)), atribuțiile legate de elaborare a standardelor minimale naționale pentru conferirea gradelor profesionale de cercetare- dezvoltare au fost transferate din competența CNATDCU către CCCID - Colegiul Consultativ pentru Cercetare-Dezvoltare și Inovare al Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării (cf. lege 199/2023, art. 156, alin. (2)).

Anterior, vechea reglementare stabilea pentru “Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare”, atât componență - “...cadre didactice și cercetători...” (legea 1/2011, titlul III, art. 217 alin. (1)) cât și atribuții - “...propune un set de standarde minimale necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice din învățământul superior, a gradelor profesionale de cercetare-dezvoltare...” (legea 1/2011, titlul III, art. 219 alin. (1) lit. a)).

“Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare” a fost constituit și funcționează, conform anexei 1, art. 2 al Ordinului ministrului Educației și Cercetării nr. 4621/2020 din 23 iunie 2020 (publicat în Monitorul Oficial nr. 564 din 29 iunie 2020) pe baza Legii educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare de la data emiterii ordinului de ministru.

Legea 199/2023 în art. 260, alin. (5) lit. a) abrogă în totalitate titlul III al legii 1/2011 în cadrul căruia art. 217 și art. 219 reglementau “Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare”.

Considerăm că entitatea “Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare” având în componență cercetători științifici, constituit și funcționând pe baza unor prevederi abrogate din legea 1/2011, activează conform noii legi a Învățământului Superior, nr. 199/2023 (standardele minimale aflate în dezbatere publică vizează numai învățământul superior fără sectorul de cercetare-dezvoltare) și se substituie pe baza acronimului identic (CNATDCU) “Comisiei Naționale de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare”, care, conform legii 199/2023 exclude din componența sa cercetătorii științifici, fiind necesar ca această comisie să fie constituită și să funcționeze începând din viitor (din 17.06.2024, cf. anexei 2, nr. 82 a Ordinului ministrului educației nr. 3.069/15.01.2024).

Menționăm că din cadrul Comisiei 4 - Chimie a “Consiliului Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare” fac parte patru cercetători științifici, conform componenței aprobate prin Ordinul ministrului Educației și Cercetării nr. 4676/2020 din 7 iulie 2020 (publicat în Monitorul Oficial nr. 609 din 10 iulie 2020).

Prin elaborarea standardelor minimale naționale de către “Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare”, titlul III din legea 1/2011 produce efecte legale și în viitor, după abrogarea sa, ceea ce atrage obiecții de neconstituționalitate. Există și un precedent, legat de abrogarea Legii Învățământului nr. 84/1995 de către Legea educației naționale 1/2011 (art. 361, alin (2)), caz în care Curtea Constituțională s-a pronunțat prin Decizia nr. 1595 din 14 decembrie 2011 (Monitorul Oficial nr. 924 din 27.XII.2011) : “*Un text de lege care face trimitere la o normă ce nu mai este în vigoare este și el, evident, implicit abrogat.*”

În conformitate cu cele prezentate, considerăm că entitatea numită “Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare” nu își mai poate îndeplini atribuțiile legale privind propunerea unui set de standarde minimale necesare și obligatorii pentru conferirea titlurilor didactice din învățământul superior.

Considerăm că elaborarea standardelor minimale naționale ce vor produce efecte asupra personalului din învățământul superior conform noii legi 199/2023 trebuie elaborate de “Comisia Națională de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare” care, din punct de vedere al componenței va fi legal constituită după data de 17.06.2024 așa cum se precizează în ordinul de ministru anterior menționat.

17. Observarea comparativă a criteriilor minimale decise de alte comisii CNATDCU în domenii cum ar fi cele de FIZICĂ, ȘTIINȚELE PĂMÂNTULUI, INGINERIE ȘI ȘTIINȚA MATERIALELOR, INGINERIE CHIMICA, INGINERIA MEDIULUI, BIOLOGIE ȘI BIOCHIMIE evidențiază un nivel de accesibilitate semnificativ mai ridicat. Se va induce astfel o discriminare suplimentară în raport cu facultățile de CHIMIE care nu dețin secții de INGINERIE CHIMICĂ și/sau INGINERIA MEDIULUI. Promovarea prin concurs se va putea face în acest caz într-o manieră mai accesibilă, după standardele acestor două din urmă comisii.

O evaluare comparativă a criteriilor decise de diferitele comisii mai sus amintite permite observarea unei maniere neunitare privind natura factorilor scientometrici ce pot fi utilizați.

Comisia de Matematică enunță la punctul “2. Motivarea alegerii criteriilor minimale” faptul că “*Nu se va folosi factorul de impact (IF), deoarece se constată în ultimii ani alterarea gravă a clasificării revistelor după IF, ca urmare a unor practici neloiale ce au ca scop creșterea nefirească a factorilor de impact ai anumitor reviste.*”.

Comisia de Chimie enunță un text cu foarte multe similitudini tot la punctul “2. Motivarea alegerii criteriilor minimale”, paragraful 4: “*Nu se va folosi Impact Factor (IF – factorul de impact) al revistelor listate în baza de date WoS. Se consideră că acest indicator scientometric este semnificativ influențat, în ultimii ani, de practici neloiale ce au ca scop creșterea nefirească a factorilor de impact ai anumitor reviste, având drept consecință o alterare gravă a clasificării revistelor după Impact Factor.*”

Ambele enunțuri sugerează faptul că utilizarea factorului de impact ar avantaja o promovare frauduloasă datorită unor posibile practici neloiale.

În cadrul aceluiași document, aproape toate comisiile de inginerie cât și comisiile de medicină utilizează acest indicator scientometric, așadar s-ar putea subînțelege faptul că în aceste domenii promovările sunt susceptibile fraudei, aducându-le astfel o nemeritată imagine negativă.

Considerăm ca astfel de situații trebuie rezolvate în interiorul CNATDCU prin stabilirea clară a faptului că un anumit indice scientometric reprezintă sau nu un pericol de fraudă și mai departe decis în mod unitar dacă acesta poate sau nu să fie utilizat în evaluarea oricărui domeniu.

Considerăm că în procesul de elaborare a seturilor de standarde minimale naționale necesare și obligatorii, CNATDCU, în calitate de organism consultativ al Ministerului Educației, trebuie să aibă o abordare unitară a seturilor de standarde minimale naționale necesare și obligatorii bazată într-o primă etapă pe elaborarea unui raport al stării de fapt actuale în cercetarea din învățământul superior din România în cadrul fiecărui domeniu, defalcat pe grade didactice, iar ulterior valorile numerice impuse fiecărui criteriu să fie explicitate în raport cu valori medii sau alte concluzii ale acelui raport.

18. Legea nr. 199 nu face referire la calificative ce trebuie acordate la susținerea publică a tezei de doctorat. Aceste calificative pot face obiectul unor regulamente stabilite la nivelul Universităților. Prevederile comisiei de CHIMIE privitoare la calificativele asociate tezelor de doctorat este nelegală, și în consecință va trebui eliminată.

19. O dată în plus, se remarcă diferențieri substanțiale între domenii. În contextul în care finanțarea studentului doctorand este de departe cea mai favorabilă din perspectiva finanțării per student echivalent, oare își permit facultățile de CHIMIE luxul de a pierde studenții doctoranzi datorită unor condiții mai laxe asociate altor domenii cumva similare/asociate? Condițiile asociate studiilor doctorale sunt discriminative în raport cu celelalte comisii și pot avea repercusiuni semnificative în matematica finanțării de bază obținute de facultățile de CHIMIE.

20. Includerea a 1-2 proiecte de cercetare ca și condiție de habilitare necesită o reflecție aparte. Pe de-o parte, ideea de a sublinia capacitatea potențialului candidat de a realiza în mod autonom proiecte de cercetare relevante reprezintă un aspect important și necesar. În egală măsură, maniera cel puțin subiectivă (ca să folosim o manieră elegantă de exprimare) de atribuire a granturilor naționale de cercetare de către UEFISCDI, ar trebui să ne facă să reflectăm mai mult asupra acestei

condiții. La comentariul ^{b)} asociat proiectelor necesare îndeplinirii condițiilor de habilitare este menționată ca posibilitate ”coordonarea unei echipe de cercetare (min. 5 membri - doctoranzi, post doc, etc.)”. Întrebarea este dacă un lector sau un conferențiar (adică cei care urmăresc a-și obține habilitarea) pot conduce o echipă de doctoranzi și post doc?

21. La punctul “3. PRECIZĂRI”, paragrafele 1,2, 5 și 6 se pot observa extrem de serioase neconcordanțe între termenii utilizați, cu implicații foarte importante privind interpretarea:

_conform paragraf 1: “domeniu” = “grup” = CHIMIE ce include 21 de “categorii”

_conform paragraf 2: “subdomenii” = “categoria WoS” (plural = singular ?)

_în paragraful 5 apare sintagma “categoria CHIMIE” așadar CHIMIE devine acum categorie, dar formularea contrazice enunțul din paragraful 1, care acum ar deveni: “domeniu” = “grup” = CHIMIE ce include 21 de “categorii”, adică 21 de CHIMII !

_în paragraful 6 apare sintagma “subdomeniul declarat” (la singular !) care, conform paragrafului 2 “subdomenii” = “categoria WoS”. Textul devine extrem de neclar: “subdomeniul declarat” = “categoria WoS” = “categoria CHIMIE” (conform paragrafului 5)

_tot în paragraful 6 apare sintagma “clasificate pe grupuri / categorii de reviste”. Devine imposibil de înțeles acum sensul legal al cuvintelor “grupuri” și respectiv “categorii”.

Considerăm inadmisibil ca un text ce se dorește a deveni, ca anexă a unui ordin de ministru, legislație secundară unei legi organice (199/2023) să prezinte asemenea curențe de formulare menite să inducă ambiguitate asupra efectelor juridice pe care le-ar produce.

Punctul “3. PRECIZĂRI”, paragrafele 1 și 6 se menționează: (paragraful 1): “*Domeniul în care candidatul își desfășoară activitatea de cercetare științifică este CHIMIE.*”

În paragraful 6, al cărui conținut se regăsește copiat și sub forma explicitării a) de sub tabelul de la punctul 5, apare sintagma “subdomeniul declarat” (formulat specific, la singular).

Aceste formulări denotă o înțelegere precară din partea membrilor Comisiei de Chimie a modelului matematic de calcul al AIS, instrument pe care hotărâsc să îl utilizeze în evaluarea candidatului.

În documentul ce explicitează modalitatea de calcul a EigenFactor Score / AIS disponibil la adresa <http://www.eigenfactor.org/methods.pdf>, se arată clar că se pornește de la o matrice pătratică a citărilor Z_{ij} unde $\max(i)=\max(j)=\text{numărul tuturor jurnalelor ISI (e.g. indexate de JCR - Journal of Citation Reports)}$. Este evident că premiza modelului se bazează pe luarea în considerare a întregii mulțimi a citărilor j către i indiferent de apartenența jurnalelor (j care citează i) la “*Science Citation Index Expanded - SCIE*”, “*Social Science Citation Index-SSCI*” sau “*Arts and Humanities Citation Index - AHCI*”.

A restricționa apartenența jurnalelor j sau i la un singur domeniu sau subdomeniu (conform clasificării JCR) violează premiza modelului matematic de calcul al EigenFactor Score / AIS care oricum va lua în calcul citările j ce provin din toate domeniile fără a putea fi impusă o restricție matematică asupra dimensiunii matricii Z_{ij} , care, dacă $\max(i)$ diferit de $\max(j)$ ar înceta să mai fie pătratică așadar ar face imposibil calculul matricii stochastice P ca sumă ponderată în care intervine o transpusă.

În mod evident, Comisia de Matematică oferă cu adevărat un exemplu de înțelegere și aplicare corectă a acestor noțiuni, la punctul “2. Motivarea alegerii criteriilor minimale” formulând clar și concis: “*În evaluare se consideră lucrările unui candidat din toate subdomeniile în care a publicat*”, dată fiind vasta aplicabilitate multidisciplinară a matematicii, fără a intenționa restricționarea artificială la nivelul unui singur domeniu “Matematică” din care ar putea deriva doar subdomeniile menționate în clasificarea Journal of Citation Reports.

Considerăm necesar ca și Comisia de Chimie să procedeze în același sens, fără a restricționa grav multidisciplinaritatea la un singur subdomeniu, conform formulării din paragraful 6 și textul reluat sub tabele, eliminând cuvintele “subdomeniul declarat”. Obligatorietatea ca articolele supuse evaluării să conțină o contribuție de chimie lucrată de candidat este asigurată prin paragrafele 1 și 5. De asemenea, considerăm că sintagma “subdomeniul declarat”, formulată la singular trebuie să fie exclusă din întregul text.

22. Arbitrariul în arbitraj și manipularea rezultatelor evaluării: se menționează în materialul supus dezbaterii publice că “standardele minimale cantitative nu vor fi folosite în ierarhizarea candidaților pe un post în concurs și că ierarhizarea acestora va fi exclusiv sarcina unei comisii de experți, care va aprecia, pe lângă activitatea științifică, întreaga prestație a candidatului în cadrul probelor de concurs stabilite la nivelul fiecărei instituții de învățământ superior.”

Ar trebui precizate niste linii principiale ale acestor pârgții, precum și calea procedurală. Cum s-ar atesta diferențierea? Prin interviu, prelegere, lecție deschisă? Se dă de înțeles că o comisie poate răsturna total ordinea parametrilor cu cerbicie definiți în această schemă. Cum, cât, de ce, pentru cine, pentru ce? Avem nevoie de mai multă claritate!

23. Conform textului noii legi a Învățământului Superior, nr. 199/2023, Comisia Națională de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare reglementează numai în domeniul învățământul superior.

Obligațiile privind desfășurarea activității didactice au, conform specificului, o pondere importantă de ore în activitatea curentă de cadru didactic universitar în lucrul cu studenții, incluzând: pregătirea predării (materiale didactice, pregătirea prelegerilor sau asigurarea activităților practice asociate disciplinelor de curs), predarea propriu-zisă (cu asigurarea sedințelor de consultații) și de asemenea evaluarea atât finală cât și pe parcurs (elaborarea subiectelor și baremelor, examinarea efectivă, corectura lucrărilor, discuția rezultatelor cu studenții examinați).

Având în vedere faptul că pozițiile de conferențiar și profesor sunt posturi superioare în învățământul universitar ce nu se adresează unor debutanți în cariera didactică, un candidat la oricare dintre aceste titluri trebuie să posede deja o experiență solidă de predare acumulată în decursul carierei universitare anterioare.

În consecință, o experiență didactică confirmată trebuie să reprezinte un criteriu eliminativ, deoarece nu poate fi nici înlocuită prin experiența din cercetare, nici neglijată și lăsată marginal în seama facultăților sub forma criteriilor suplimentare.

Nu în ultimul rând, un cadru didactic universitar este remunerat pe baza activității didactice (conform normei de bază) și evaluat științific pe baza rezultatelor de cercetare.

Considerăm așadar obligatorie impunerea unor criterii minimale de predare sub forma unui paragraf inclus în textele standardelor minimale:

Candidatul trebuie să facă dovada experienței anterioare de predare în domeniul chimiei la nivel universitar astfel:

- pentru titlul didactic de conferențiar: minim 84 ore fizice de curs la nivel licență sau master și minim 500 ore fizice de lucrări de laborator la nivel licență sau master
- pentru titlul didactic de profesor: minim 252 ore fizice de curs la nivel licență sau master și minim 750 ore fizice de lucrări de laborator la nivel licență sau master

Protestul și observațiile la propunerile CNATDCU – Comisia Chimie 2024 au fost asumate prin semnătură în cadrul Adunării Generale a Facultății de Chimie a Universității din București